

כ"ד בטבת תשפ"ג

ישוב מעלה עמוס יצ"ו

לכבוד המתעניינים בישוב 'מעלה עמוס' הי"ו

כאחד שגר בישוב כמעט מאז היווסדו מלפני יותר מארבעים שנה, התבקשתי לכתוב מה שידוע לי על היחס של גדולי ישראל לישוב ובפרט לגבי מה שנוגע לענין ההתיישבות ב"שטחים מעבר לקו הירוק".

ראשית כל, הייתי רוצה להציג את עצמי. אני, יליד גייטסהדד אנגליה, למדתי בישיבת גייטסהדד ואחר כך בישיבת מוהר"ר דוד סולובייצ'יק זצ"ל בירושלים עיה"ק. בתור אברך צעיר חיפשתי דרך לחיות באווירה המיוחדת של ארץ ישראל ולהמשיך ללמוד בכולל בלי ההוצאות המרובות של שכירות או קניית דירה בערים הגדולות. ברוך ה' זכיתי ללמוד שנים רבות בכולל בישוב, ואחר כך להיות ראש כולל. אני מרגיש שבחסידי השי"ת עליתי כאן יותר ממה שהייתי עולה בחוץ לארץ, ואף יותר ממה שהייתי עולה בערים הגדולות בארץ ישראל. מתוך הרוע ומנוחת הנפש בישוב, בחסידי השי"ת זכיתי להוציא כמה ספרים שרבים נהנים ומתחזקים מהם - ונראה שהאווירה הרגועה המיוחדת של הישוב יש לה חלק גדול בספרים אלו. הודו לה' כי טוב! - זכינו לגדל בישוב משפחה, כולם זרע ברך ה', ולראות אותם עכשיו עם משפחותים מסולאות בפז, בני תורה ועובדי ה' מופלאים, ויש לנו בלע"ה הרבה נחת דקדושה מהם ומכל הנכדים, חסדי ה' כי לא תמנו! כן יתן ה' וכן יוסיף ברוב רחמיו וחסדו!

הגענו לישוב על פי התייעצות עם הסטייפלער זצ"ל כאשר אפרט לקמן בעה"י, ומה שנשארו בישוב שנים רבות היה בעידודם הפעיל של הרב יצחק זילברשטיין שליט"א, וגיסו הרב פ. א. פאלק זצ"ל (בעל שו"ת 'מחזה אליהו' מגייטסהדד), וכן בהזדמנות אחת (שחשבנו לעזוב), על פי תשובתו של הרב חיים קניבסקי זצ"ל.

הסטייפלער זצ"ל והרב שך זצ"ל :

כשהיינו זוג צעיר, חפשנו דרך איך להישאר בארץ ישראל בלי הוצאות מרובות ודאגות פרנסה, ובדיוק אז הוסד הישוב מעלה עמוס על ידי הרב נח ווינברג זצ"ל, ראש ישיבת "אש התורה" בירושלים, שהקים את הישוב בשביל תלמידיו כדי שיוכלו להישאר בארץ ישראל ולהמשיך בעלייתם הרוחנית. הכולל במקום היה מיועד להיות מנוהל על ידי הרב חיים וואלקין זצ"ל (אחר כך משגיח בישיבת "עטרת ישראל" בירושלים) שהוא היה אז מגיד שיעור בישיבת אש התורה, וחשבנו להצטרף לגרעין מקימי הישוב.

באחד הימים לפני הקמת הישוב שמענו שהרב חיים וואלקין ירד מהרעיון להצטרף ליישוב מחמת הסתייגותו של הרב שך זצ"ל בענין. [זו הייתה הפעם הראשונה שנשמע מהרב שך הסתייגות נגד התיישבות בשטחים]. מיד התקשרתי אל הרב וואלקין והוא אמר לי, שרב שך אינו נגד הקמת הישוב, ואינו מתנגד להצטרפות לישוב, רק לתלמידיו הוא מיעץ לא להצטרף "כמו שהיה מיעץ להם לא לקנות דירה בקומה גבוהה". עכ"ל.

כשמעתי זה, מיד נסעתי לבני ברק להתייעץ עם הסטייפלער זצ"ל, והצגתי בפניו שחשבנו להצטרף לישוב, רק עכשיו אנו מסופקים אם באמת דעת חכמים נוחה הימנו, שכן אולי יש בדבר מתגרה באומות, ואולי יש לחשוש מהמצב הבטחוני (הסתייגויות אלו זכורות לי - אולם נדמה לי שכתבתי אז רשימה ארוכה יותר). הסטייפלער ענה על כל ההסתייגויות אחת לאחת ודחה אותם. הוא אמר שהוא לא רואה שזה מתגרה באומות יותר מלגור בתל אביב, ומצב בטחוני אמר שאומרים לו שזה קרוב לירושלים ואם יש בעיה ניתן להיכנס לעיר. ועם זה הוא בירך אותי - ועל בסיס זה הגענו לישוב.

במשך השנים היו כמה תושבים שהגיעו לגור בישוב עם הסכמתו ואישורו המפורשים של הרב שך, היינו, שנכנסו לרב שך לשאול אותו עם לעבור לגור במעלה עמוס, והוא נתן להם ברכה לבוא לגור בישוב. אלו היו אנשים שהיו מועילים למעמד הרוחני של הישוב, או שהישוב היה עוזר להתקדמות הרוחנית שלהם (למשל: היה אחד שהיה עובד לפרנסה כל היום ואמר לרב שך שאם הוא יגור בישוב הוא יוכל ללמוד חצי היום, ונתן לו רב שך ברכה להגיע).

תמיד תהיתי מהו יסוד הסתייגותו של הרב שך, שכל ההסברים שאנשים נתנו לעמדתו לא הסבירו את פסקיו בענין, שתמיד היו על פי שיקול דעת שונה בכל מקרה, לפי הנתונים של המשפחה. אחרי פטירתו של הרב שך זצ"ל התפרסם ביתד נאמן' (ה' שבט תשס"ב) מאחד ממקורביו של הרב שך (הרב צבי פרידמן שליט"א) את סיבת הסתייגותו. שזו לא היתה מחמת מתגרה באומות ולא מחמת סכנה, אלא מחמת הסיכון של הזדהות של התושבים עם ה"חלוצים המתיישבים", דבר שיכול להביא להוקרת ה'מדינה' וה'ציונות' חלילה. לפי זה מובן, שזה שיקול של סיכון שצריכים לשים על המאזניים אם לגור בישוב, אבל אין כאן הכרעה מוחלטת גורפת.

באופן מעשי, נראה שארבעים שנה הן זמן מספיק לבדוק את כובד משקל החשש הזה. מעלה עמוס הוא מקום מבודד שקט מאד שכמעט אין בו קשר עם ערביים ועם כל הפוליטיקה של המדינה. ברוך ה', לא ראינו במשפחתנו בעיות מהסוג הזה, ונראה שגם אצל משפחות אחרות חרדיות מבוססות בישוב, אף אלו שהיתה להם בעיות חינוכיות רח"ל, הן לא היו על בסיס השקפות מעוותות אלו. ונראה שהחשש אכן קיים בילדים של "בעלי תשובה" וכדומה כאשר להורים אין בהירות בענין היחס הראוי למדינה, אולם לא במשפחות מבוססות חרדיות בני תורה.

גדולי ומאורי ישראל אחרים:

רבים מגדולי ומאורי ישראל עודדו באופן פעיל את הישוב:

- ♦ מאז הקמת הישוב, במשך חמש עשרה שנה שלא היה רב מרא דאתרא בישוב, הרב אלישיב זצ"ל היה הפוסק הרשמי של הישוב. כאשר היתה תקופה שהוא לא היה בריא כל כך, צרפו להבלח"ט רב יצחק זילברשטיין שליט"א, והוא אף בא לבקר בישוב. שניהם מאד עודדו וחיזקו את הישוב.
- ♦ שלחתי אחד מאברכי הכולל שהסתפק אם לקנות בית במעלה עמוס להג"ר אי"ל שטיינמן זצ"ל להתייעץ איתו, ובעקבות תשובתו קנה בית.
- ♦ ממקימי הישוב שגרו בו ולמדו בו בכולל היו: חתנו של הרב אריה פינקל זצ"ל (גם רב אריה פינקל בעצמו היה מגיע לשבתות להתארח בישוב), בנו של רב משה פיישר זצ"ל, בנו של רב שלמה פיישר זצ"ל, חתנו של רב י. ש. זילברמן זצ"ל (שהיה מאד מעודד את הישוב מחמת תורת הגר"א בענין), בנו של רב קלמן פינסקי זצ"ל (חתנו של רב אלי' לופיאן זצ"ל). חתנו של הרב העשיל זקס זצ"ל (נכדו של החפץ חיים) וגם הרב העשיל זקס בעצמו היה גר לתקופה בישוב. גם בנו של רב מרדכי ליב מן זצ"ל (מיסד כולל בית הלל בני ברק) היה גר ולומד בכולל בישוב.
- ♦ הרב הלל זקס זצ"ל כשהיה ראש ישיבה בחברון היה גר בישוב למשך בערך שנה וחצי (הוא הגיע לישוב במיוחד בשביל הרוגע שבו).
- ♦ בזמן שלא היה לנו רב מרא דאתרא, היו מגדולי רבני ארץ ישראל המפורסמים (המקובלים ומוערצים על ידי ציבור בני התורה) שחיפשו מקום שקט לשבת על התורה ועל העבודה בלי ההפרעות של הנהגת הציבור בעיר, שהציעו את עצמם להיות רב של המקום.

בסיכום, נראה שלמשפחות בני תורה חזקות מבוססות יש הזדמנות בישוב להתעלות בתורה ובעבודת ה' יחד עם אוירא דארץ ישראל מרוממת וטהורה, מתוך מנוחת הנפש ורוגע נפלאים. אולם למשפחות שאין להם רקע השקפתי חזקה, אני רואה מקום לחשוש מלגור בישוב כמו מעלה עמוס וכפי שחזה הרב שך זצ"ל.

בברכה ובהוקרה רבה,

ד. שטיינהויז

נ.ב. אשמח להרחיב על הנ"ל ולהוסיף מידע על הישוב לכל המעוניין בטלפון (מא"י): 02-9931368

הערה: חשוב שהמשפחות העולות לארץ ישראל ישימו לב שקדושת ארץ ישראל דורשת התרוממות מעל כיוונים מסוימים המקובלים בחוץ לארץ. לדוגמה, הנוהג המקובל בחו"ל של לימודי חול ברמה גבוה לילדים ולנוער, ולחנך ילדים רגילים לכתחילה לגדול להיות עובדים ו"נהנים מיגיע כפם" או ללכת למכללות, אינו מקובל על הציבור החרדי בארץ, וילדיהם יהיו חלילה בסיכון רוחני גדול. לעומת זאת, אלו המקבלים על עצמם להתרומם יעלו ויצליחו בעה"י.